Systematisk Risk Management/Risikostyring og ledelse

BMPF seminar, Mars 2017

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Kort om oss -Wergeland Bedriftsutvikling AS

- Bergenbasert konsulentselskap, stiftet i 2008.
- Kompetanse innen: Kvalitetssystem, HMS, ISO sertifiseringer, risikostyring, revisjonsledelse og sikring/beredskap.
- Ansatte med solid utdanning, høy kompetanse og erfaring.
- Kunder innen en rekke ulike næringer, privat og offentlig (Statnett, Kystverket, Gassco, O&G, Universitet /høyskoler, DNV GL)
- ISO 9001:2008 sertifisert april 2015.
- ISO 9001:2015 sertifisert april 2016
- For mer informasjon se www.wbu.no eller www.facebook.com/WergelandBedriftsutvikling

Management System
Certificate

To certify conformity with // Godkjent overensstemmelse med
the Management System Requirements of // Styringssystemkravene i henhold til

NS-EN ISO 9001:2015

awarded // tildelt

WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Kanalveien 61, 5068 Bergen

Manufacturing/supplying following products/services:
for produksjon/leveranse av følgende produkter/tjenester:

Rådgivning innen oppbygging og utvikling av kvalitet- og HMS styringssystemer, miljøstyring, kursvirksomhet, revisjoner, risikokartlegging og risikostyring, granskninger, LEAN forbedringsprosjekter, prosesskartleggingar og utleie av KHMS rådgiver/leder

Certificate No // Sertifikat nr.:

1450

First issued // Utstedt første gang: 2015-05-11
Valid until // Gyldig til: 2019-05-11
Issued // Utstedt: 2016-04-19
Audit: Annual // Opptelging: Årlig

Managing Director // Daglig leder

Lead Auditor // Ansvarsrevisor

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Dagens tema:

- Risikobegrepet og forventninger til risikostyring
- Helhetlig risikostyring
- Sentrale krav i nye ISO standarder
- Risikostyring i henhold til ISO 31000
- Kontekst og interessenter
- Risikokartlegging – metoder og verktøy
- Risikohåndtering
- Risikoregister

Risiko som begrep

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hva er risiko?

- Alle organisasjoner utsettes for eksterne og interne faktorer, som skaper **usikkerhet** om mål kan oppnås.
- Denne usikkerheten kalles *risiko*.
  - Sammenheng mellom sannsynlighet og konsekvens
  - Positiv og negativ (muligheter og trusler)

Risiko

- Risikostyring: koordinerte aktiviteter for å rettlede og kontrollere (styre) en organisasjon med hensyn til risiko
- Ønske om systematisk risikostyring må komme fra bedriftens ledelse
- Krav til risikoanalyser finner i både forskrifter og standarder
- Prosess for risikostyring bør være en integrert del a ledelse generelt

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Definisjoner

Risko	Virkningen av usikkerhet på et mål eller et forventet resultat
Risikostyring	Koordinerte aktiviteter for å rettlede og kontrollere en organisasjon med hensyn til risiko
Risikoanalyse	Prosess/metode for å forstå formen for risiko og bestemmelse av risikonivået

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hva er risiko

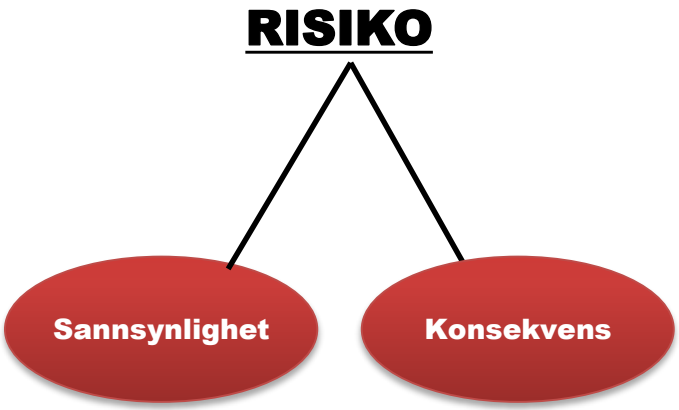

Risiko = usikkerhet, og kan derfor være positiv og negativ vinklet.

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hvorfor kartlegging av risiko?

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hvorfor risikoanalyse - internkontroll

- Internkontrollbegrepet innført på midten av 70-tallet.
- Internkontroll:
  - *«Systematisk tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen»*
- Det er et krav fra myndighetene: https://lovdata.no/sok?q=Risiko
- Arbeidsmiljøloven (§ 3-1 c)

  Virksomheten skal vurdere risikoforholdene og utarbeid planer og iverksette tiltak for å reduserer risikoen (HMS)
- Internkontroll fokuserer på HMS
- Det finnes en rekke internkontrollforskrifter i Norge
  - Landbasert industri – Styringsforskriften - Forskrifter regulert av Sjøfartsdirektoratet,

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hvorfor risikoanalyse - standarder

- Det er krav i standarder bedriften har valgt å sertifisere etter
  - ISM
  - ISO 9001
  - ISO 14001
  - OHSAS 18001
- Det kan være krav fra forsikringsselskap, finansinstitusjoner, eiere

Bedriften må kjenne sitt eget risikobilde for å ta de rette prioriteringene og tiltak i forhold til sikkerhetsstyring

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

International Safety Management Code (ISM)

- ISM-CODE, 1.2.2.2:

Assess all identified risks to its ships, personnel and the environment and establish appropriate safeguards

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hendelsesbasert sikkerhetsstyring – til risikobasert …

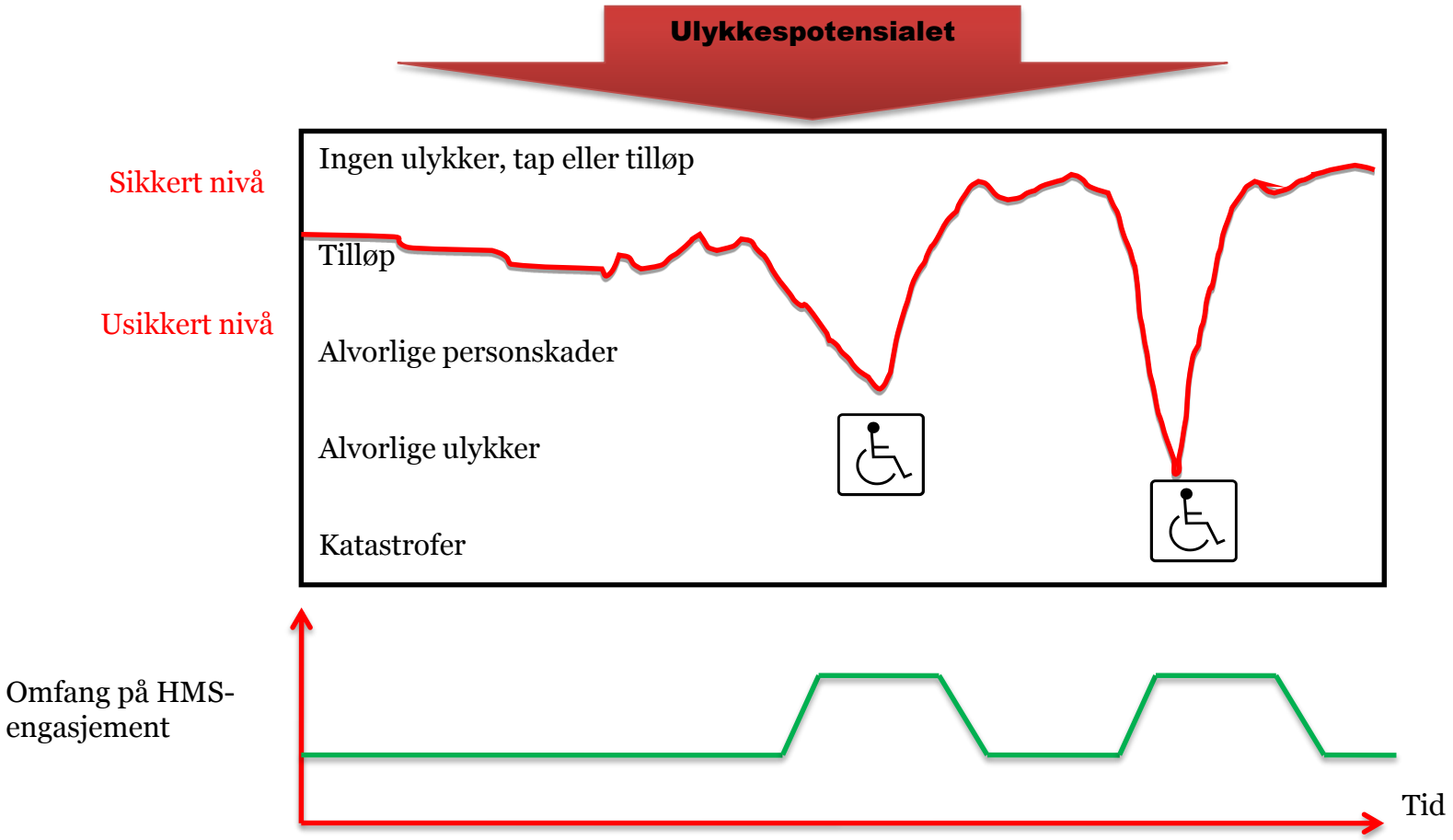

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Fokus på risikostyring i ISO 9001

- Risikobasert tilnærming er ikke noe nytt i standardene men fokus kravet er tydeligere (Risk som begrep) og er nå en «rød tråd» i hele standarden
- Krav til forebyggende tiltak utgår og blir erstattet av risikotilnærmingen som inkluderes gjennom hele standarden.
- Gjennom risikotilnærming blir organisasjonen mer proaktiv framfor reaktiv.
- Risiko er normalt blitt sett på som en trussel/uønsket men risiko skal også sees i sammenheng med muligheter.

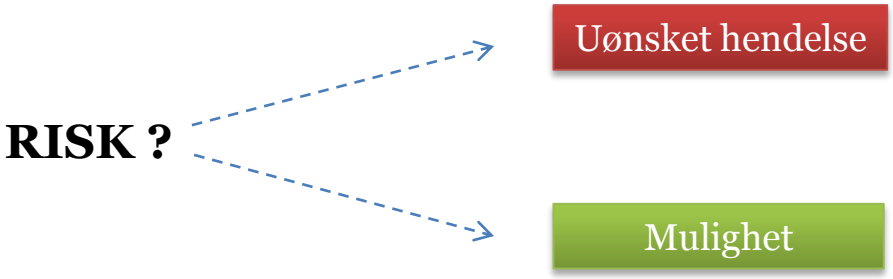

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

ISO 9001:2015, Tiltak for å adressere risiko og muligheter

6.1.1
Når styringssystemet planlegges skal organisasjonen ta i betraktning problemstillingene referert til i 4.1 og kravene referert til i 4.2, og deretter kartlegge risikoene og mulighetene som må blir adressert for å:

a) forsikre at styringssystemet kan oppnå forventede resultat(er)

b) forhindre eller redusere uønskede konsekvenser

c) oppnå kontinuerlig forbedring.

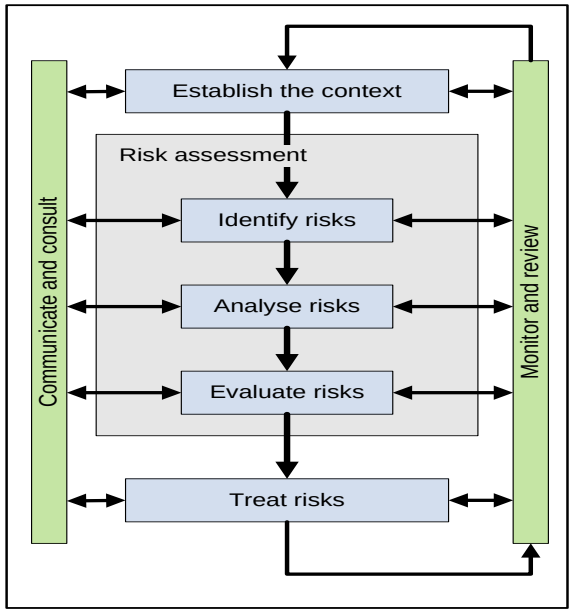

Reproduced from ISO 31000:2009

6.1.2
Organisasjonen skal planlegge:

a) tiltak for hvordan risiko og muligheter skal adresseres

b) hvordan de skal
   1) integrere og implementere disse tiltakene inn i prosessene til xxx styringssystemet (4.4)
   2) evaluere effektivitet til tiltakene.

Enhver prosess iverksatt for å adressere risiko og muligheter skal være proporsjonal med den potensielle påvirkning på samsvar av produkter og tjenester.

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

ISO 9001:2015 og ledelsessystem

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Ny helhet på ISO standarder- overordnet struktur

- Én felles overordnet struktur:
  - ISO standarder for styringssystemer vil ha samme felles struktur – såkalt ”high Level Structur” – eller”Overordnet struktur”.
- Standard spesifikke tilleggskrav –hver standard vil ha sine spesifikke krav som kommer i tillegg, men som ikke bryter med de overordnede strukturkravene.
- **ISO 31000** – samme oppbygging, men er ikke sertifiserbar.

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

ISO overordnet struktur – High Level Structure

- Hovedfordelene med (mer) samsvar mellom standardene:
  - Lettere å implementere nye standarder
  - Lettere å integrere ulike styringssystemer
  - Økt verdi for brukere
  - Økt effektivitet i utvikling og standarder for de tekniske komiteene

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Vesentlige elementer i ny ISO standard

Et styringssystemet som på sikt er:

- Bedre tilpasset organisasjonens utfordringer, omgivelser, risikoer og muligheter – **KONTEKST**
- Tar høyde for og tar vare på sine interessenters krav, behov og forventninger – ikke bare kunden, men også relevante– **INTERESSENTER**
- Basert på det som er viktigst og mest kritisk å ha god styring med– **RISIKOSTYRING**
- Gir større nytteverdi for organisasjonen og bidrar til å nå sine strategiske mål – **MÅLSTYRING**
- Bedre forankret hos toppledelsen og dermed gir større nytteverdi for bedriften – **LEDERSKAP**

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Helhetlig styring og ledelse- forretningsutvikling og strategi

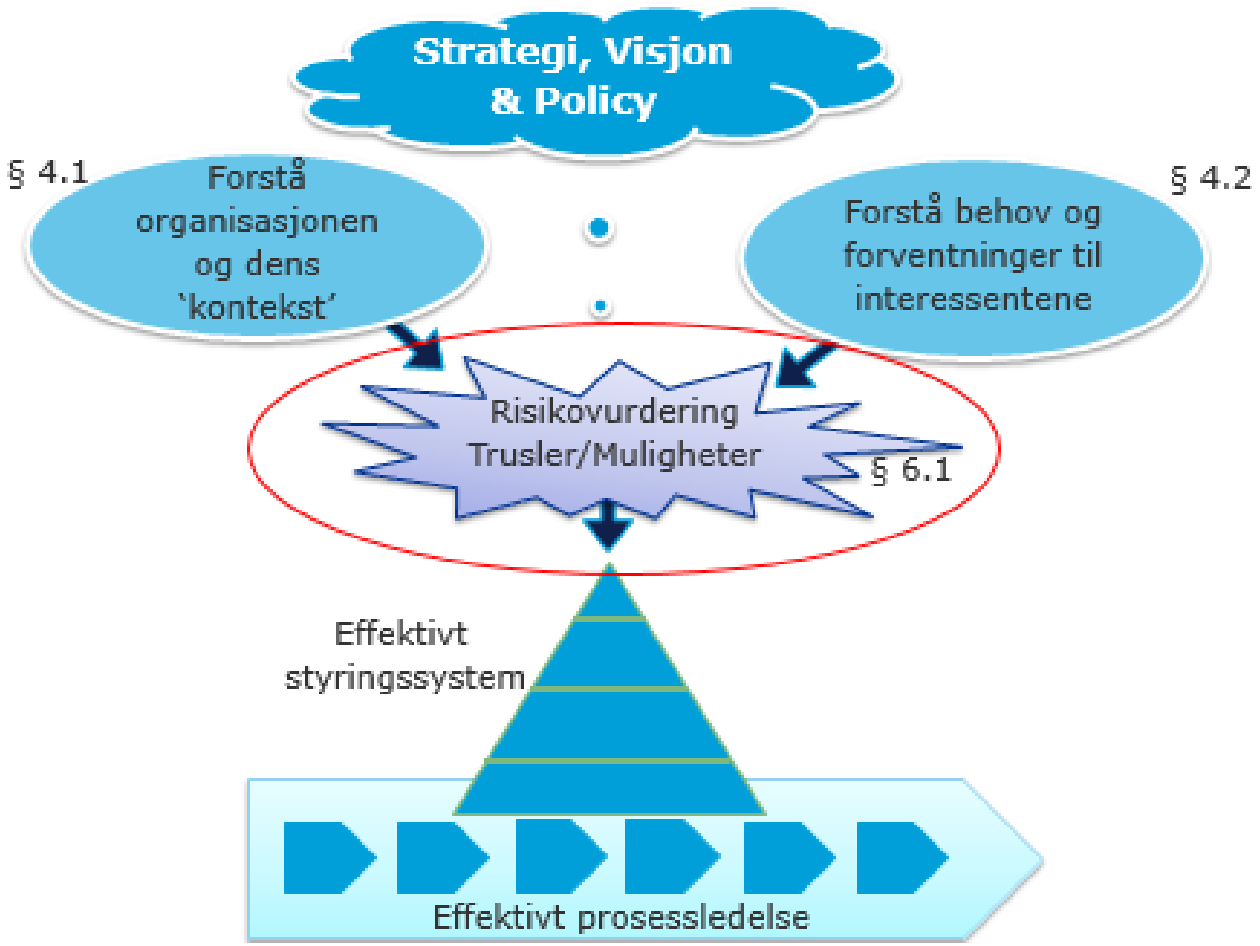

Kilde: DNV GL

Kvalitet og HMS WERGELAND BEDRIFTSUTVIKLING AS

Ledelsessystem for kvalitet oppsummert

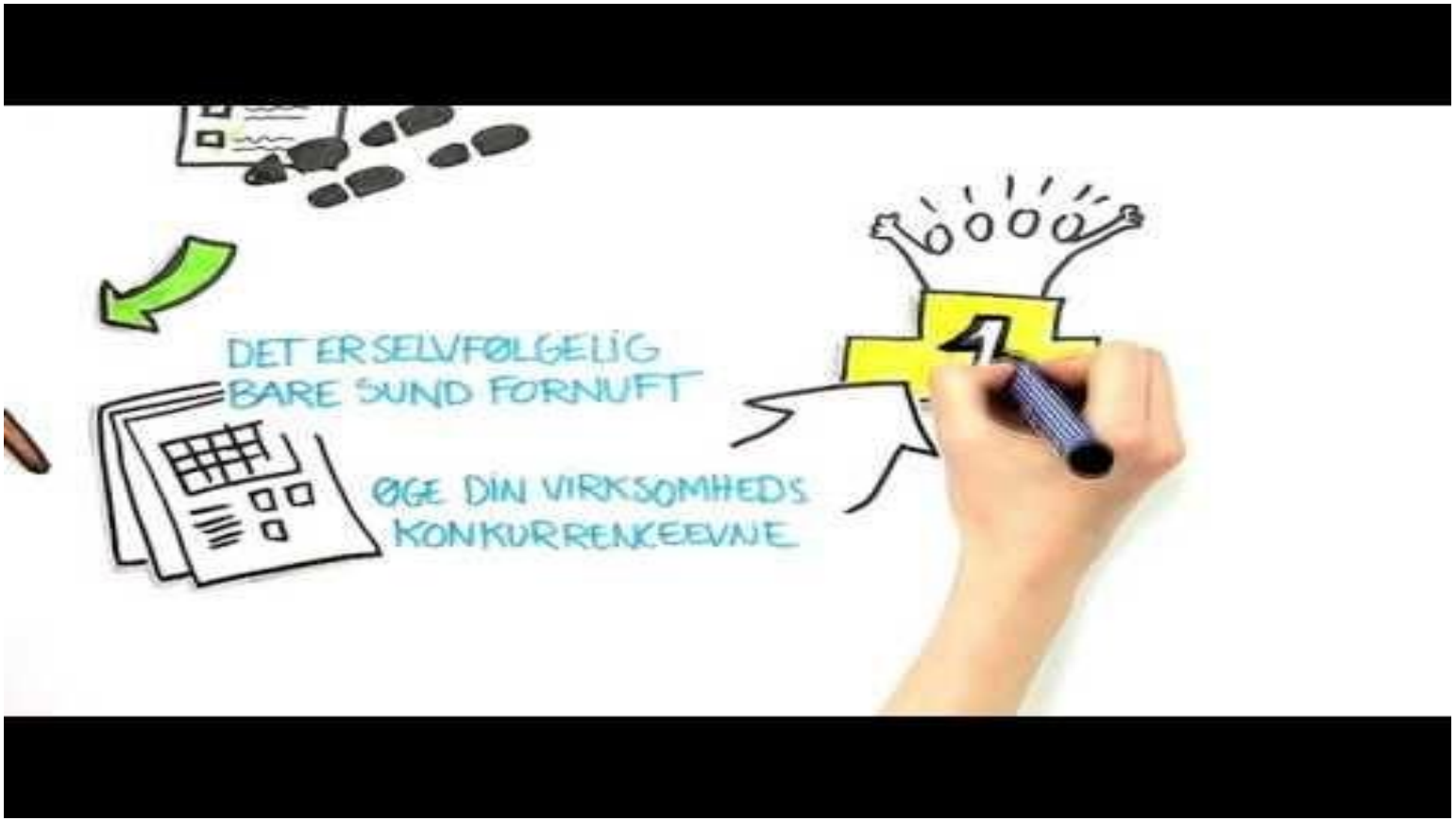

https://youtu.be/CFq8UJJoyus

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Helhetlig risikostyring

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Helhetlig risikostyring

- Samordne risikoappetitt og strategi
- Forbedre beslutninger angående risikohåndtering
- Redusere driftsrelaterte overraskelser og tap

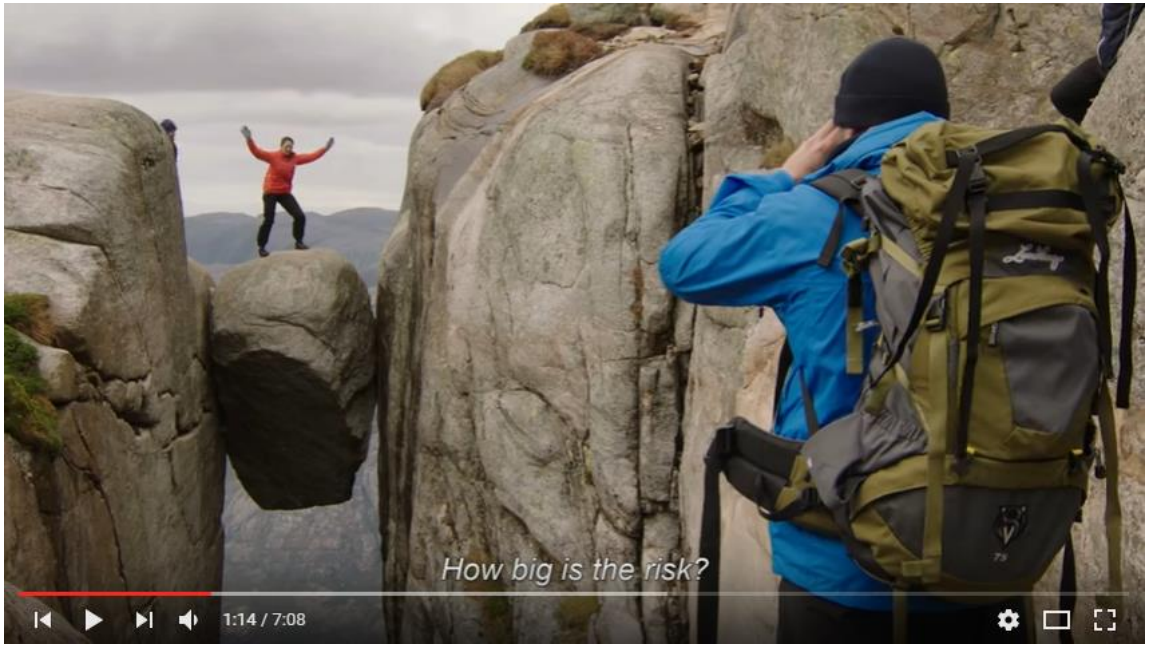

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

http://bit.ly/2mzhkLH

Risikostyring

- Skaper og ivaretar verdier – bidrar til måloppnåelse.
- Integrere i eksisterende styringssystem og prosesser
- Risikostyring inngår i beslutningstaking
- Risikostyring gjelder usikkerhet
- Systematisk, strukturert og tidsriktig prosess
- Basert på best tilgjengelig informasjon
- Skreddersydd prosess
- Tar hensyn til menneskelige og kulturelle faktorer
- Åpen og inkluderende
- Dynamisk, interaktiv og mottakelig for endringer
- Tilrettelegge for kontinuerlig forbedring

Risikostyring i henhold til ISO 31000

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Litt om standarden ISO 31000

- Standarden ble utgitt i 2009 og erstattet AS/NZS 4360:2004 'Risk management'
- Det forventes at denne vil få like stor betydning for organisasjonen som ISO 9001-serien har hatt
- Standarden kan anvendes på alle typer risiko, både positiv og negativ
- ISO 31000 er ikke sertifiserbar

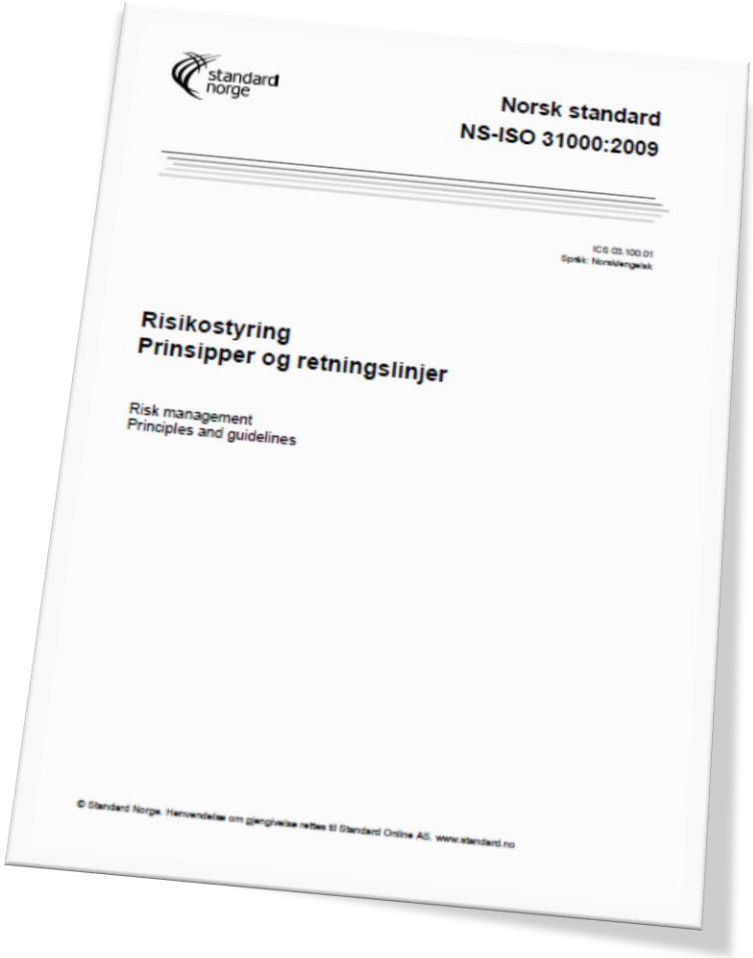
standard norge

Norsk standard
NS-ISO 31000:2009

ICS 03.100.01
Språk: Norsk/engelsk

Risikostyring
Prinsipper og retningslinjer

Risk management
Principles and guidelines

© Standard Norge. Henvendelse om gjengivelse rettes til Standard Online AS, www.standard.no

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Trinnene i risk management metoden

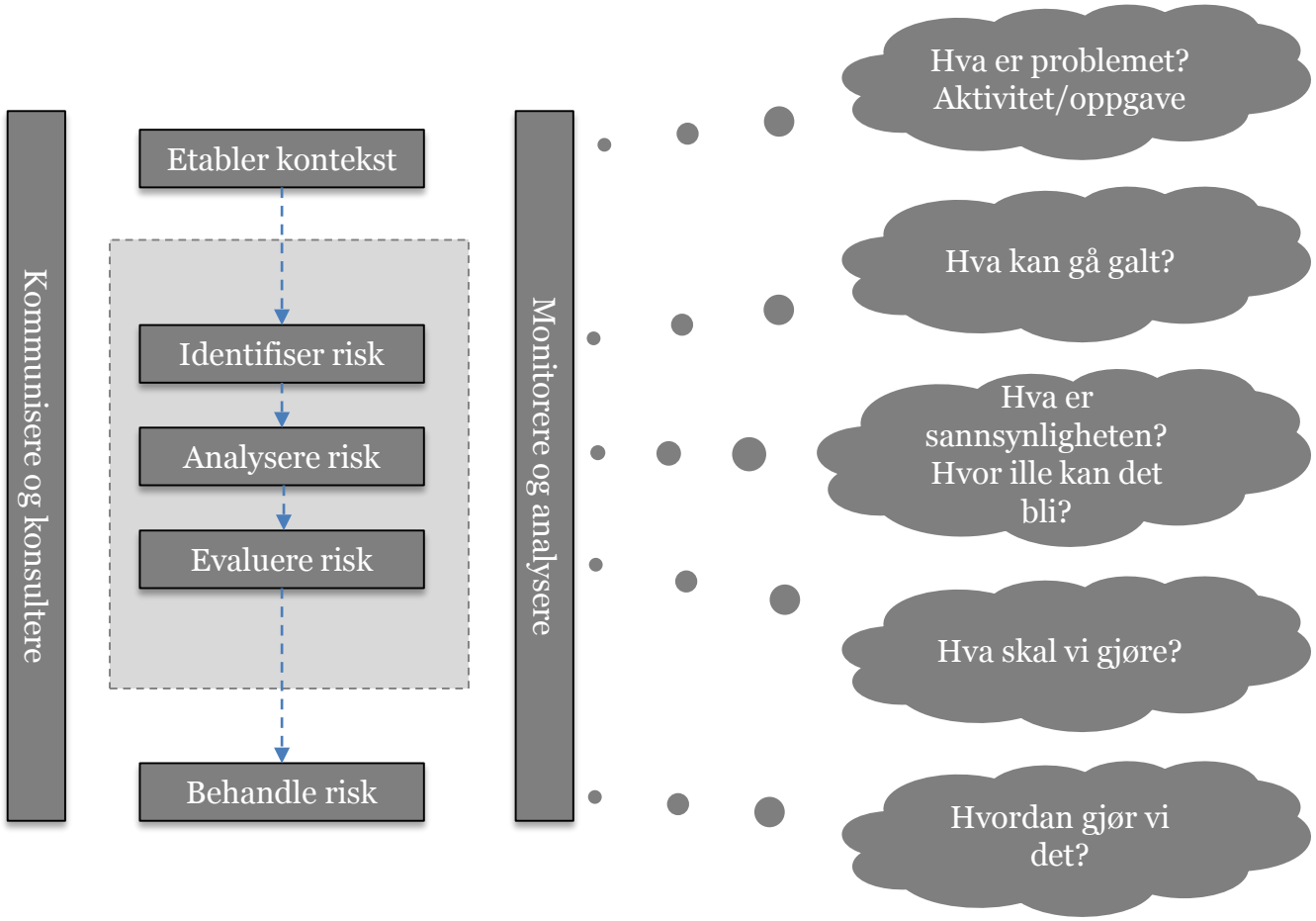

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Viktige element i standarden - rammeverk

- Mandat og forpliktelser
- Utvikling av rammeverk for å styre risiko
  - Forståelse av organisasjonen og dens kontekst
  - Fastsettelse av risikostyringspolitikk
  - Ansvarsområder
  - Integrering i organisasjonens prosesser
  - Ressurser
  - Bestemmelse av interne/eksterne kommunikasjons- og rapporteringsmekanismer

Viktige elementer i standarden – forts.

- Iverksetting av risikostyring
- Overvåking og gjennomgåelse av rammeverket
- Kontinuerlig forbedring av rammeverket

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Ansvarsområder - Risk manager

- Risk manager er en forholdsvis ny stillingsbenevnelse og ofte en person i ledergruppen
- Støtte ledelsen i etablering av risikopolicy og mål
- Ansvar for systematikken og system for risiko
- Klarlegge det totale risikobildet i samarbeid med risiko-eierne
- Identifisere, analyser og prioritere i, samt implementere risikoreduserende tiltak

Kontekst og interessenter

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Forstå organisasjonen og organisasjonens kontekst

- Krav i ISO 31000, men også ny ISO 9001:2015 og ISO 14001:2015
  - Bestemme eksterne og interne forhold som kan påvirke bedriften
- Viktig for å forstå
  - Hvor kan risiko oppstå
  - Hvem og hva kan skades eller ha fordeler
- Grunnlag for videre strukturering av risikostyring

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Kontekst… et fremmedord?

- ISO 4.1 – forstå organisasjonen og organisasjonens kontekst

- Hvordan har våre naboland oversatt ordet «kontekst»
  - Norsk: «Kontekst»
  - Svensk: «Förutsätninger
  - Dansk: «Rammer og vilkår»
  - Finsk: «Toimintaympäristö» (driftsmiljø)

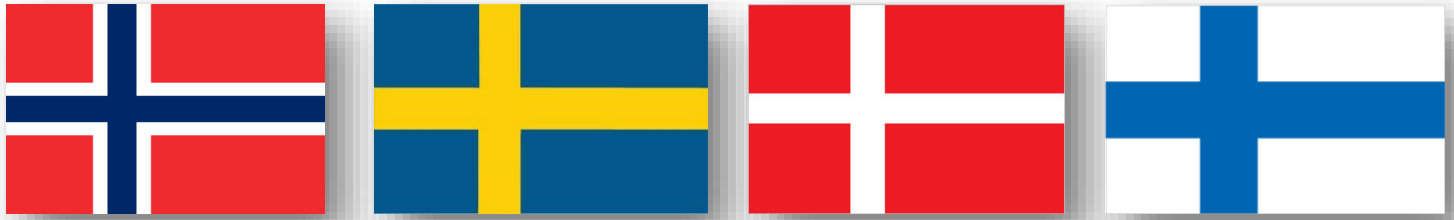

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Forstå organisasjonen og organisasjonens kontekst

- Intern kontekst kan være:
  - Styring, politikk, mål, strategiske forhold
  - Organisasjonsstruktur, roller og ansvar
  - Evner, ressurser, kunnskap
  - IT systemer, andre systemer
  - Organisasjonsmessige forhold
  - Standarder, guidelines som det må tas hensyn til

- Ekstern kontekst kan være:
  - Sosiale og kulturelle forhold
  - Juridiske forhold
  - Myndighetsforhold, politiske forhold
  - Teknologiske og økonomiske forhold
  - Miljø organisasjonen opererer i
  - Kundeforhold, konkurransemessige forhold
  - Leverandørforhold

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Forstå behov og forventninger hos interessenter

- Bestemme interessenter relevant for risk management
- Bestemme behov og forventninger
- Lovkrav
- Interessenter kan være
  - Kunder
  - Samfunn, naboer
  - Leverandører
  - Myndigheter
  - Miljøvernorganisasjoner
  - Investorer
  - Ansatte

- Praktisk gjennomføring
  - Overordnet oversikt, gjerne strategisk
  - Relevant info må tas i betraktning
  - Inkludere relevante funksjoner; marked/salg, design, innkjøp, finans, legal, HR etc.
  - Ikke krav til at dette skal være dokumentert, men anbefalt. For eksempel:
    - Møtereferat
    - Strategiske analyser
    - SWOT analyser

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Ulike typer risiko

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Omdømmerisiko

- Skade på verdien av selskapets merkenavn
  - Omtalte problemer
  - Rykter
  - Problemer med selskapets produkter eller tjenester

Brekke skader Telenors omdømme

Sigve Brekkes CV-juks truer hans posisjon som leder i

Publisert 23.11.2015 05:52:54 av Ole Martin Sjetne.

Det mener flere ledelses- og omdømmeeksperter som Dagsavisen har snakket med.

Brekke har på sin CV oppgitt å ha flere utdanningsgrader han ikke har fullført, eller ikke har.

Omdømmeekspert Trond Blindheim mener omdømmet til Telenor nå henger i en tynn tråd og denne episoden kan vitne om en ukultur i organisasjonen.

STARTSIDEN ABC NYHETER SE DENNE MEETV

abc nyheter

DIREKTE: Nå har det skjedd!

SISTE NYHETER PENGER LIVET MOTOR REISE DATALIV VIDEO VÆRET A - Å

Norwegians omdømme på sitt verste noensinne

For første gang i Norwegians historie har folk mer tillit til SAS, viser ny undersøkelse. Selskapets sk

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Miljørisiko

Negativ påvirkning på ytre miljø:

- Utslipp til:
  - Luft
  - Vann
  - Jord
- Generering av avfall
- Forbruk av ressurser:
  - Fornybar
  - Ikke-fornybare ressurser

Helse og sikkerhet

- Negativ påvirkning på arbeidsmiljø og sikkerhet til personell (egne ansatte, innleid personell, 3. part)
- Risiko relatert til:
  - Kjemiske farer
  - Fysiske farer
  - Biologiske farer
  - Ergonomiske farer
  - Monotont arbeid
  - Påvirkning skiftarbeid
  - Psykososialt
  - Overtid
  - Utmattelse
  - Annet stress

Kilde: http://pwcs.com.au

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Finansiell risiko

- Enhver risiko som på en eller annen måte er knyttet til håndtering av penger
  - Kredittrisiko
  - Markedsrisiko
  - Finansiell administrativ risiko

Materiell risiko

- Enhver risiko som kan påvirke selskapets materiell:
  - Bygninger
  - Fartøy
  - Utstyr
  - Kundens utstyr/materiell

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

IT risiko

- Sikring av data
- Skade på utstyr
- Fare for virus/inntrengning
- Innsiderisiko
- ISO 27001

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Summeoppgave – risiko identifisering

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Fastsetting av risikokriterier

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risikokriterier

- Det å drive en virksomhet er en risiko.
- Å eliminere all mulig risiko er svært kostnadskrevende og i praksis umulig
- Grunnlag som betydning av en risiko evalueres mot.
  - Risikoapetitt
  - Hva er vi villig til å akseptere
  - Hva er vi ikke villig til å akseptere
- Kost/nytte vurdering med tanke på kva
- Dette er retningsgivende for valg av ris

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risikomatriser – ulike metoder & layout, men samme formål

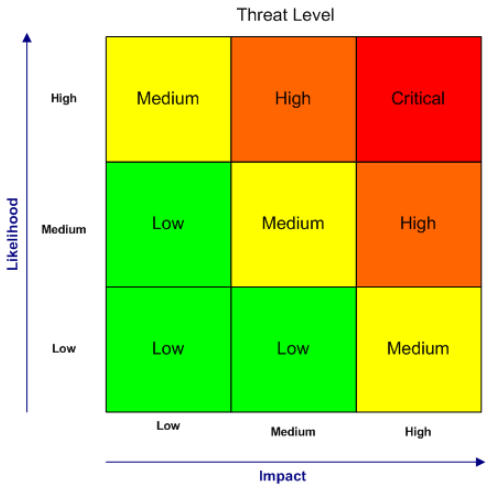

Top 5 Risk - TAP

Top Risk	Aksjon/ risk redusering	Dato	Ansv
Nedgangstider, nedbemanning og redusert aktivitet, kostnadskutt Reforhandlinger, reduserte timepriser	Tett kundeoppfølging-kommunikasjon Øke kunder i andre bransjer Redusere sårbarhet, flere «ben å stå på» Lønnsfrys Kostnadskontroll	pågår	Sw/alle
Tap av kundeportefølge- stor kunde eks. achilles	Redusert inntjening/fakturering sgrad- evt. tap Vurdere permittering/oppsigelse, utlån ansatte	Vurdering om aktuelt/ skjer	
Feil rekruttering, (dårligere arbeidsmiljø, konflikter, redusert kundetilfredshet)	Flere intervju med sjekkliste, referanse sjekk, bruke tid	Når aktuelt	SW
Mangelfull leveranse kunder- lav kvalitet, kompetanse, mistillit, kundeklage.	Kundetilfredshets-måling, god kundeoppfølging, god kompetanse og kommunikasjonsevner	overvåkes TQM reg.	SW/alle
Tap på kundefordringer	Gode purre rutiner, sjekke soliditet nye kunder	Kont.	SW

Top 5 (4) muligheter

Mulighet	Aksjon	Dato	Ansv	Potensiale – verdi/kost
Nedbemanning i O&G bedrifter- behov for ressurser på sikt	Nettverk Linkedin og mail Bli ført på leverandørliste WBU ISO 9001 sertifisering	Pågår April 30.04	SW/ alle	Int. tid 50.000
Sertifiserings- kurs Revisjonsleder På sikt RM	Kurs godkjent, første kurs april Kurs Stavanger oktober Markedsføring Nytt kurs Bergen 4. kvartal Bygge nettverk	Pågår,	MN/SW	Kursutvikling (ca 100 t) Adm.- 15 t.
KHMS og revisjoner i nye bransjer. Bygg & Anlegg Rederi	Øke kunder i nye bransjer Rekruttering? Markedsføring Landax system ISM opplæring og kurs	Pågår,	SW/KP	Int. kurs 5000,-
Nye standarder, kundebehov, sertifiserings- enhet på sikt?	Lage business case- Vurdere rekruttering Oppkjøp-samarbeid? Kompetanse nye standarder	Innen utgang 2015	SW/KB	Kompetanse heving-ca 1 dg Betydelig investering

		A	B	C	D	E
		Negligible	Minor	Moderate	Significant	Severe
E	Very Likely	Low Med	Medium	Med Hi	High	High
D	Likely	Low	Low Med	Medium	Med Hi	High
C	Possible	Low	Low Med	Medium	Med Hi	Med Hi
B	Unlikely	Low	Low Med	Low Med	Medium	Med Hi
A	Very Unlikely	Low	Low	Low Med	Medium	Medium

Kunder og markeder 2014 ++

Styrker
- Er godt inne med flere store kunder
- Har klart å oppnå kontrakter utenfor O&G (Forsvaret, Universitet, Kommune), siste året
- Vi har en kundebase
- Godt omdømme
- Gode kundereferanser
- Snart sertifiserte kurs
- Nye profesjonelle kontorer
- Rekruttert 2 i 2014

Svakheter
- er litt liten ift konkurrenter
- Kapasitet til å nå flere
- Klarer vi å få tatt ut mersalg til vår kundebase?
- Vanskelige å ikke levere 100% stillinger
- Klarer vi å oppfatte og følge opp alle leads- salgsarbeid?

Muligheter
- Flere standarder ISO 22 000
- Bedre på Nettverksarena
- Åpne dører i nye markeder , bygg&anlegg,
- Risk
- Sertifiserbare kurs (RL og RM)
- Satsing OE

Utfordringer (trusler)
- Må levere gode jobber hver gang
- Lite kundemålinger utført
- Sårbare ift olje & gass
- Miste Achilles…
- Miste ressurser/personell

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Kultur og risikostyring

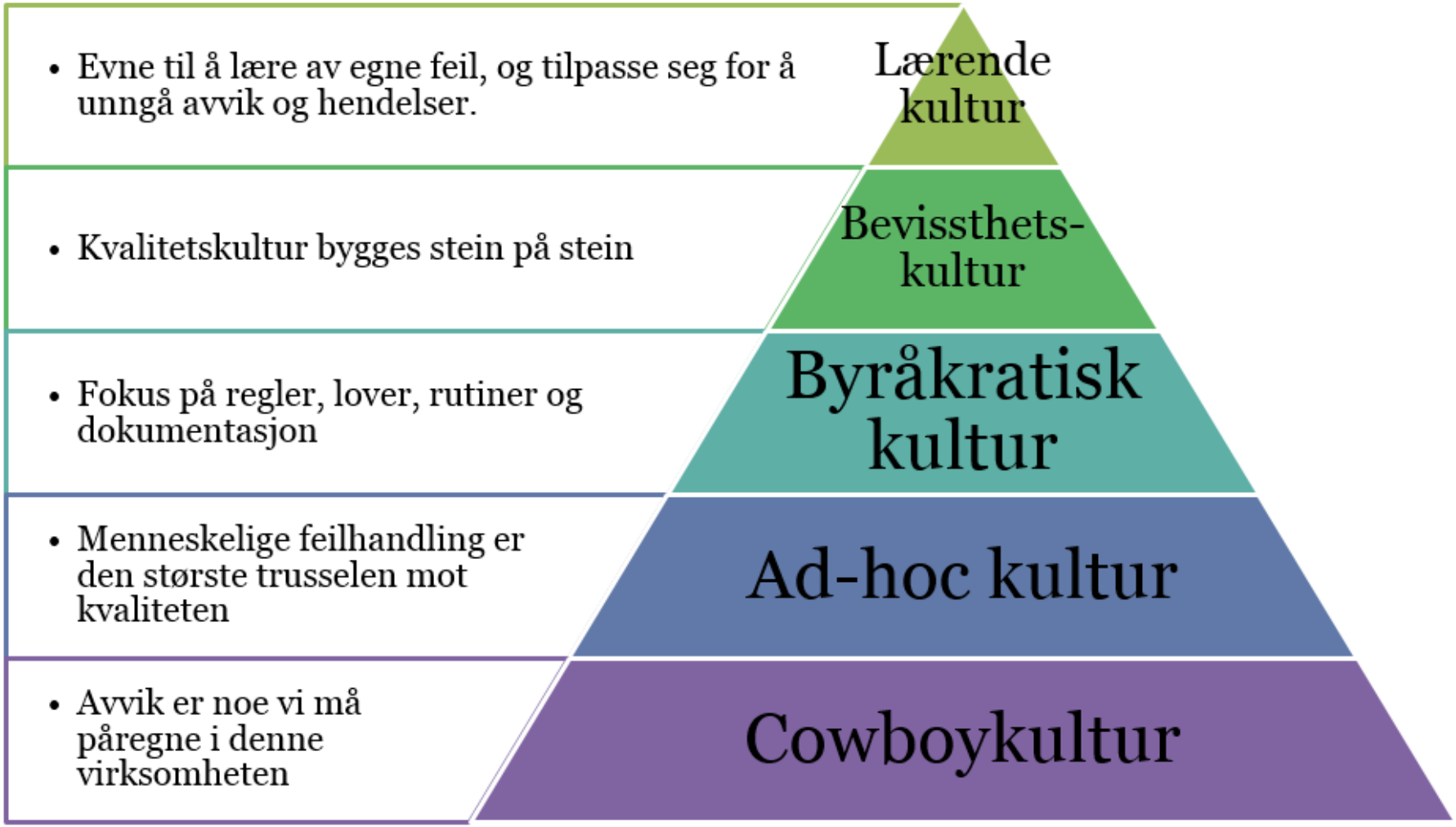

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Konsekvensmatrise

	Ufarlig	Farlig	Kritisk	Meget kritisk	Katastrofal
Eget personell	Ikke personskade eller fravær. Kun mindre førstehjelpsskader	Mindre personskade. Fravær mindre enn 3 dg.	Betydelig personskade. Fravær mer enn 3 dager eller mer enn 3 av kateg. 2	Død / varig men, eller 3 av kateg. 3	Mer enn en av kateg. 4 eller mer enn 10 av kategorien 3
Eksternt personell	Ikke personskade utover enkleste form for førstehjelp	Mindre personskade som må behandles og som kan føre til fravær.	Betydelig personskade. eller mer enn 3 av kateg. 2	Død / varig men, eller 3 av kateg. 3	Mer enn en av kateg. 4 eller mer enn 10 av kategorien 3
Miljø	Ingen eksponering av miljø	Mindre uregelmessighete r som påviselig ikke fører til skade på dyreliv eller fauna	Utslipp som kan forutsake lokale forstyrrelser og lett kan oppdages av publikum	Utslipp som kan forårsake lokale skader	Utslipp som kan forårsake varige skader
Materielle verdier	Skade under kr.1000,- som ikke medfører driftsproblemer	Skade inntil kr. 10.000,- som medfører mindre driftsproblemer	Skade intill kr. 10.000,- som medfører større driftsproblemer	Skader som medfører driftsproblemer over lengre tid for deler av virksomheten	Skader som medfører driftsproblemer over lengre tid for hele virksomheten
Økonomi / Drift	Tap opp til kr. 25.000,-	Tap opp til kr.100.000,-	Tap opp til kr. 1.000.000,-	Tap opp til kr.2.000.000,-	Tap over kr. 2.000.000,-
Omdømme	Skriftlig klage fra enkeltpersoner	Klage kunder/myndighet er. Negativ lokal presse	Negativ lokal presse flere dager Nasjonal mediedekning	Negativ nasjonal presse mer enn 3 dg	Negativ internasjonal presse Negativ nasjonal presse mer enn 10 dg

Risikokriterier

- Kan dekke både farer og muligheter

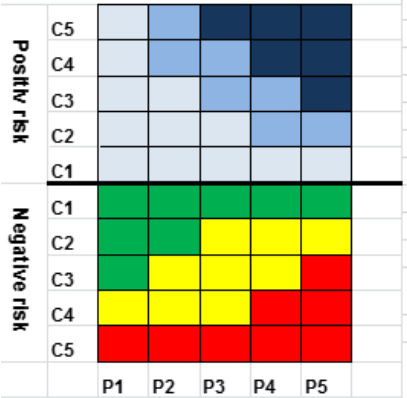

Probability scale			Frequency in years
P5	Very likely	50 % - 100 %	More than 1 in 2
P4	Likely	25 % - 50 %	1 in 4 : 1 in 2
P3	Less unlikely	5 % - 25 %	1 in 20 : 1 in 4
P2	Unlikely	1 % - 5 %	1 in 100 : 1 in 20
P1	Very unlikely	0 - 1 %	Less than 1 in 100

		Category					
Concequence scale		Health and safety	Environment	Reputation	Quality/technical	Financial	Schedule
C1	Minor	No or minor injury	Zero or minor spillage	None		> 500' NOK	+/- 100%
C2	Moderate	Medical treatment	the fence with minor damage	Local		100'-500' NOK	+/- 50%
C3	Serious	Lost time injury		Major local		10'-100' NOK	+/- 25%
C4	Severe	Severe injurty	Release/impact outside the fence with ltemporary damage	Negative media		1'-10' NOK	+/- 10%
C5	Major	Fatalities	Release/impact ooutside the fence with long-term major damage	International negative media		< 1.000 NOK	+/- 5%

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Summeoppgave - Konsekvensmatrise

- Diskuter og vurder økonomisk risiko i forhold til konsekvensmatrise
  - Hva tåler vi av tap

Probability scale			Frequency in years
P5	Very likely	50 % - 100 %	More than 1 in 2
P4	Likely	25 % - 50 %	1 in 4 : 1 in 2
P3	Less unlikely	5 % - 25 %	1 in 20 : 1 in 4
P2	Unlikely	1 % - 5 %	1 in 100 : 1 in 20
P1	Very unlikely	0 - 1 %	Less than 1 in 100

		Category					
Concequence scale		Health and safety	Environment	Reputation	Quality/technical	Financial	Schedule
C1	Minor	No or minor injury	Zero or minor spillage	None		> 500' NOK	+/- 100%
C2	Moderate	Medical treatment	the fence with minor damage	Local		100'-500' NOK	+/- 50%
C3	Serious	Lost time injury		Major local		10'-100' NOK	+/- 25%
C4	Severe	Severe injurty	Release/impact outside the fence with ltemporary damage	Negative media		1'-10' NOK	+/- 10%
C5	Major	Fatalities	Release/impact ooutside the fence with long-term major damage	International negative media		< 1.000 NOK	+/- 5%

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risikostryring / «risk management»

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Identifikasjon av risiko

- Kilder til risiko, områder de kan oppstå og mulige konsekvenser
- Risiko ved ikke å dra nytte av en mulighet
- Listen over identifisert risiko bør være omfattende:
  - Hindre at trusler som kan skade oss ikke blir analysert
  - Vi går glipp av muligheter
- En rekke metoder for å kartlegge risiko
  - Brain storming
  - Gule lapper på tavle
  - Fiskebeins-diagram
  - Flytdiagram for prosesser
  - Strukturert hva hvis
  - Sjekklister
- Risiko-identifisering gjennomføres på en systematisk måte

Risikoanalyse - Kvantifisering

- Tar utgangspunkt i hvilke risiko organisasjonen står ovenfor
- Risikoanalyse:
  - Bestemme størrelsen på risikoen
  - Danne grunnlag for beslutninger
- Resultatet av en risikoanalyse:
  - Sannsynligheten for at en hendelse vil inntreffe
  - Konsekvensen av hendelsen
- Risiko er ofte uttrykt som produkt av sannsynlighet og konsekvens

Risiko =
Sannsynlighet x Konsekvens

Risikoanalyse

- Risikoanalyse er å bestemme størrelsen på identifisert risiko som organisasjonen står overfor
  - Kvantitativt eller kvalitativt
- Få bedre grunnlag for å ta beslutninger
- Kan havne inn i ny risikoidentifisering
- Resultatet er å komme frem til sannsynligheten for at en hendelse vil inntreffe og konsekvensen av hendelsen

Risikohåndtering

- Utvikle og forstå risiko
- Gi innspill til beslutning om risikoen behøver å bli behandlet
- Årsaker og kilder til risiko
- Positiv eller negativ konsekvens
- Kvalitativ, semi-kvantitativ eller kvantitativ

Risikobehandling / risikoreduserende tiltak

- Fast metode (prosedyre, instruks) for gjennomføring
- Lære opp spesielt kvalifiserte medarbeidere
- Kontroll for å sjekke status
- Etablere godkjenningsrutiner
- Innføre målinger som følges opp
- Innføre vedlikeholdsprogram
- Bygge om lokalet
- Bruke verneutstyr
- Innføre automatiske rutiner/verktøy
- Etablere alarmer

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risikobehandling / risikoreduserende tiltak

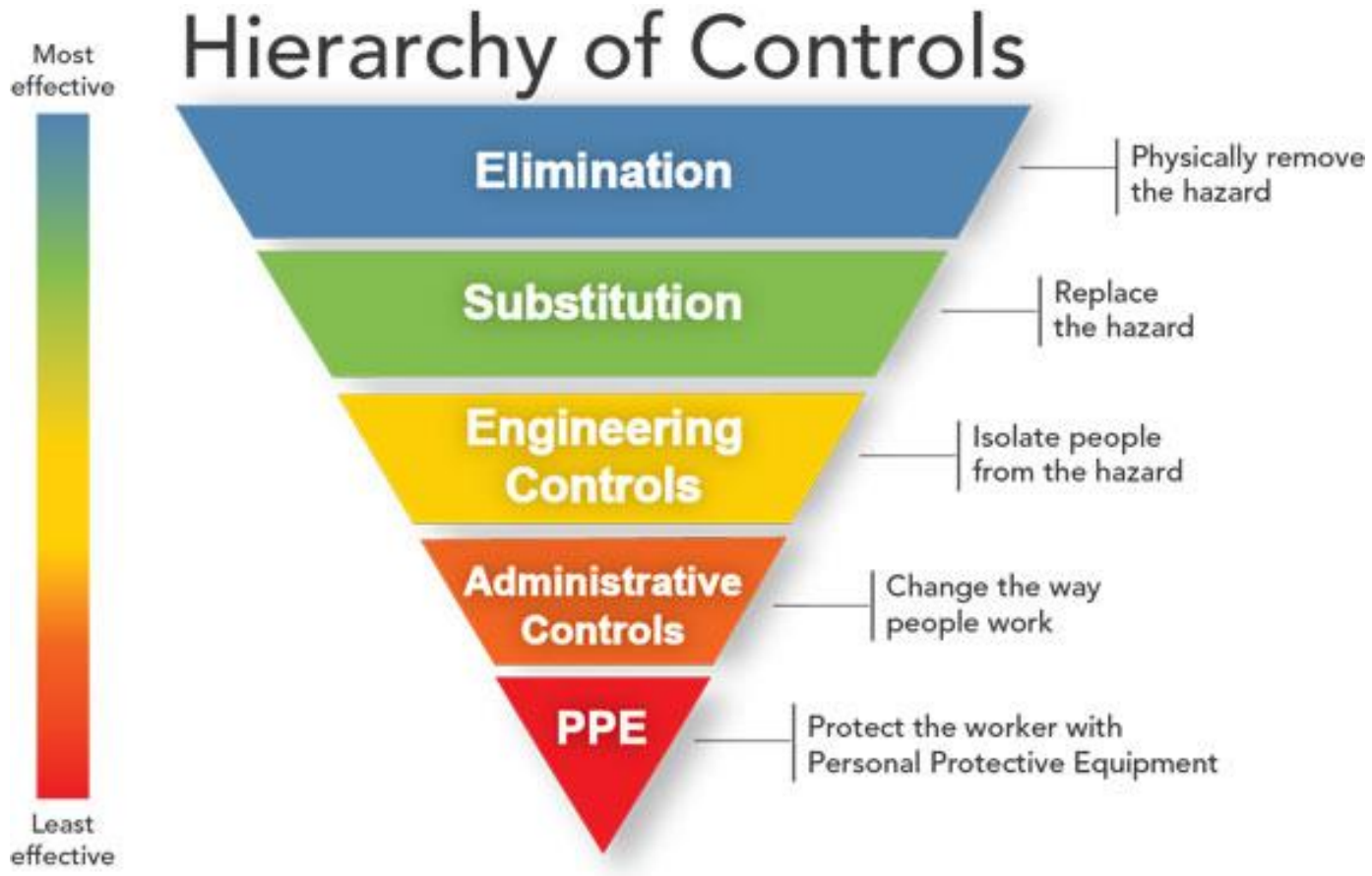

Analysemetoder/verktøy

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Metoder og verktøy

- Brainstorming
- Strukturert og semi-strukturerte intervjuer
- Delphi analyse
- Check-lists (for eksempel HAZID)
- Preliminary hazard analysis
- Hazard and operability studies (HAZOP)
- Hazard analysis and critical control points (HACCP)
- Toxicological risk assessment
- Stuctured what if (SWIF)
- Scenario analysis
- Business impact analysis
- Root cause analysis
- Failure mode and effect analysis (FMEA)
- Feiltreanalyse
- Hendelsestre
- Årsak og konsekvensanalyse
- Årsak og effekt analyse
- Layers of protection analysis (LOAP)
- Beslutningstre
- Human reliability analysis

Ulike metoder og verktøy – eksempler:

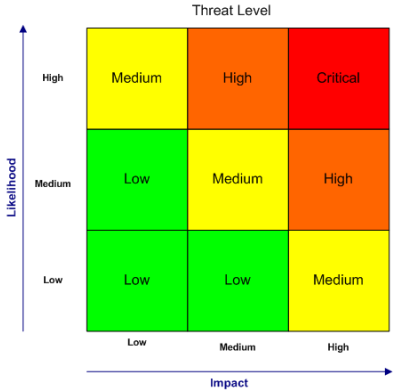

Impact	Risk Management Actions		
Significant	Considerable management required	Must manage and monitor risks	Extensive management essential
Moderate	Risks may be worth accepting with monitoring	Management effort worthwhile	Management effort required
Minor	Accept risks	Accept, but monitor risks	Manage and monitor risks
	Low	Medium	High
	Likelihood		

		A	B	C	D	E
		Negligible	Minor	Moderate	Significant	Severe
E	Very Likely	Low Med	Medium	Med Hi	High	High
D	Likely	Low	Low Med	Medium	Med Hi	High
C	Possible	Low	Low Med	Medium	Med Hi	Med Hi
B	Unlikely	Low	Low Med	Low Med	Medium	Med Hi
A	Very Unlikely	Low	Low	Low Med	Medium	Medium

Konsekvens matrise

Top 5 Risk - TAP

Top Risk	Aksjon/ risk redusering	Dato	Ansv	Kostnad
Nedgangstider, nedbemanning og redusert aktivitet, kostnadskutt Reforhandlinger, reduserte timepriser	Tett kundeoppfølging-kommunikasjon Øke kunder i andre bransjer Redusere sårbarhet, flere «ben å stå på» Lønnsfrys Kostnadskontroll	pågår	Sw/alle	betydelig
Tap av kundeportefølge- stor kunde eks. achilles	Redusert inntjening/faktureringsgrad- evt. tap Vurdere permittering/oppsigelse, utlån ansatte			
Feil rekruttering, (dårligere arbeidsmiljø, konflikter, redusert kundetilfredshet)	Flere intervju med sjekkliste, referanse sjekk, bruke tid			
Mangelfull leveranse kunder- lav kvalitet, kompetanse, mistillit, kundeklage.	Kundetilfredshets-måling, god kundeoppfølging, god kompetanse og kommunikasjonsevner			
Tap på kundefordringer	Gode purre rutiner, sjekke soliditet nye kunder			

Topp-5 Risk og Topp-5 muligheter

Top 5 (4) muligheter

Mulighet	Aksjon	Dato	Ansv	Potensiale – verdi/kost
Nedbemanning i O&G bedrifter- behov for ressurser på sikt	Nettverk Linkedin og mail Bli ført på leverandørliste WBU ISO 9001 sertifisering	Pågår April 30.04	SW/ alle	Int. tid 50.000
Sertifiserings-kurs Revisjonsleder På sikt RM	Kurs godkjent, første kurs april Kurs Stavanger oktober Markedsføring Nytt kurs Bergen 4. kvartal Bygge nettverk	Pågår,	MN/SW	Kursutvikling (ca 100 t) Adm.- 15 t.
KHMS og revisjoner i nye bransjer. Bygg & Anlegg Rederi	Øke kunder i nye bransjer Rekruttering? Markedsføring Landax system ISM opplæring og kurs	Pågår,	SW/KP	Int. kurs 5000,-
Nye standarder, kundebehov, sertifiserings-enhet på sikt?	Lage business case- Vurdere rekruttering Oppkjøp-samarbeid? Kompetanse nye standarder	Innen utgang 2015	SW/KB	Kompetanse heving-ca 1 dg Betydelig investering

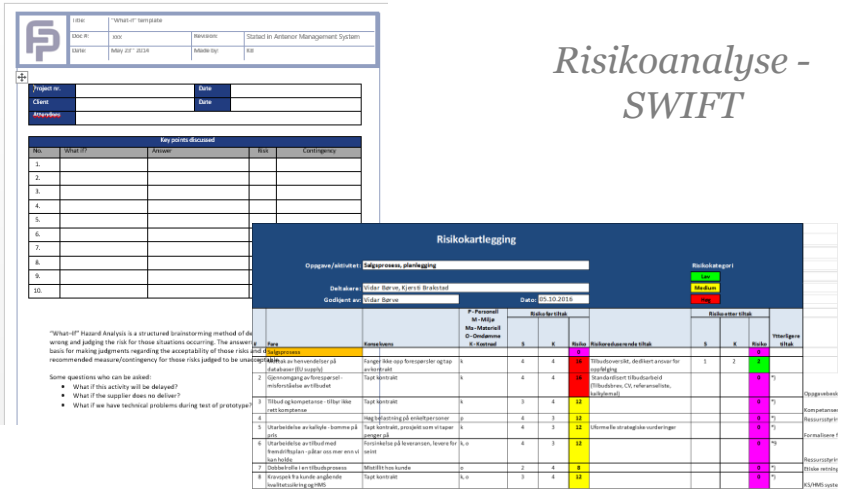

Risikoanalyse - SWIFT

Kunder og markeder 2014 ++

Styrker
- Er godt inne med flere store kunder
- Har klart å oppnå kontrakter utenfor O&G (Forsvaret, Universitet, Kommune), siste året
- Vi har en kundebase
- Godt omdømme
- Gode kundereferanser
- Snart sertifiserte kurs
- Nye profesjonelle kontorer
- Rekruttert 2 i 2014

Svakheter
- er litt liten ift konkurrenter
- Kapasitet til å nå flere
- Klarer vi å få tatt ut mersalg til vår kundebase?
- Vanskelige å ikke levere 100% stillinger
- Klarer vi å oppfatte og følge opp leads- salgsarbeid?

Muligheter
- Flere standarder ISO 22 000
- Bedre på Nettverksarena
- Åpne dører i nye markeder , bygg&anlegg,
- Risk
- Sertifiserbare kurs (RL og RM)
- Satsing OE

Utfordringer (trusler)
- Må levere gode jobber hver gan
- Lite kundemålinger utført
- Sårbare ift olje & gass
- Miste Achilles…
- Miste ressurser/personell

Risikoanalyse - SWOT

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Ulike metoder og verktøy – eksempler:

*HAZOP – identifisere «HAZardous Operations**

STUDY TITLE: PROCESS EXAMPLE			SHEET: 2 of 4
Drawing No.:	REV. No.:		DATE: December 17, 1998
TEAM COMPOSITION:	LB, DH, EK, NE, MG, JK		MEETING DATE: December 15, 1998
PART CONSIDERED:	Transfer line from supply tank A to reactor		
DESIGN INTENT:	Material: A Source: Tank for A	Activity: Destination:	Transfer continuously at a rate greater than B Reactor

No	Guide word	Element	Deviation	Possible causes	Consequences	Safeguards	Comments	Actions required	Action allocated to
4	MORE	Transfer A	More transfer Increased flow rate of A	Wrong size impeller Wrong pump fitted	Possible reduction yield Product will contain large excess A	None		Check pump flows and characteristics during commissioning Revise the commissioning procedure	JK
5	LESS	Material A	Less A	Low level in tank	Inadequate net positive suction head Possible vortexing and leading to an explosion Inadequate flow	None	Unacceptable Same as 1	Low-level alarm in tank Same as 1	MG
6	LESS	Transfer A. (at rate >B)	Reduced flow rate of A	Line partially blocked, leakage, pump under-performing, etc.	Explosion	None shown	Not acceptable	Same as 2	JK

Figure 1 A typical HAZOP output document Source AS IEC 61882

*Fault Tree Analysis – «feiltre analyse» **

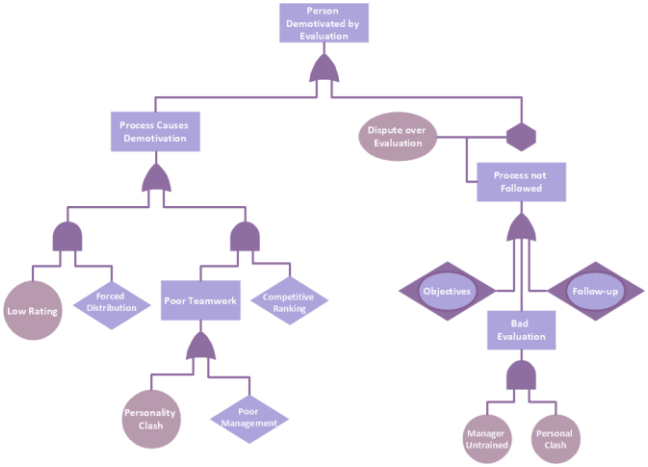

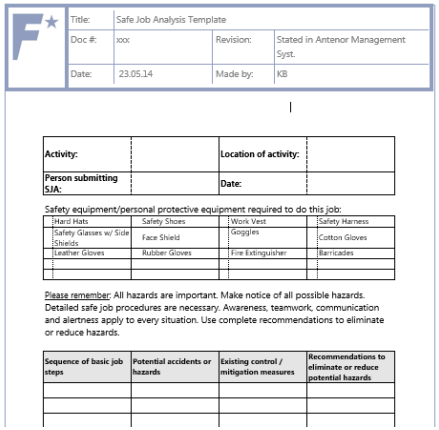

Title: Safe Job Analysis Template
Doc #: xxx Revision: Stated in Antenor Management Syst.
Date: 23.05.14 Made by: KB

Activity:		Location of activity:	
Person submitting SJA:		Date:	

Safety equipment/personal protective equipment required to do this job:

Hard Hats	Safety Shoes	Work Vest	Safety Harness
Safety Glasses w/ Side Shields	Face Shield	Goggles	Cotton Gloves
Leather Gloves	Rubber Gloves	Fire Extinguisher	Barricades

Please remember: All hazards are important. Make notice of all possible hazards. Detailed safe job procedures are necessary. Awareness, teamwork, communication and alertness apply to every situation. Use complete recommendations to eliminate or reduce hazards.

Sequence of basic job steps	Potential accidents or hazards	Existing control / mitigation measures	Recommendations to eliminate or reduce potential hazards

SJA – sikker jobb analyse

*Cause & Effect Analyse – fiskebeinsdiagram****

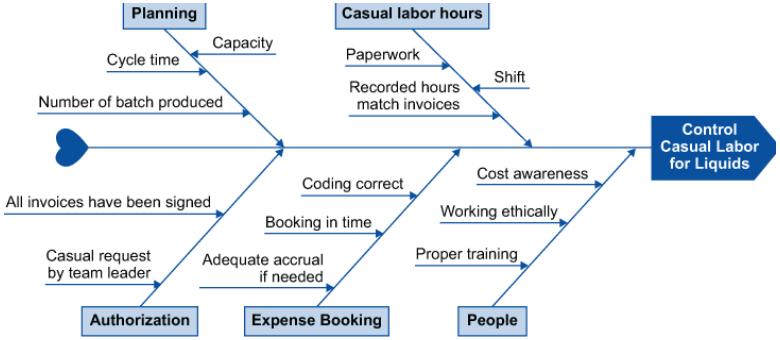

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

* Kilde: http://www.maintenanceonline.org ** Kilde: http://www.conceptdraw.com *** Kilde: www.isixsigma.com

Hvordan velge metoder/verktøy

- Metoden må være tilpasset bedriften
- Modenheten for risikoanalyseverktøy
- Størrelse på bedriften
- Type risiko som skal vurderes
  - Teknisk
  - Mange ukjente faktorer

Eksempel: ‘What if’ risikokartlegging

- Strukturert ‘brainstorming’ metode
- Avdekke mulige avvik og svakheter
- Eksempel på hvor det benyttes: inngåelse av nye avtaler eller prosjekt
- Egnet til å avdekke svake ledd i prosjektet
- Må følge en struktur, for eksempel tidslinje

Project nr.		Date	
Client		Date	
Attendees			

Key points discussed				
No.	What if?	Answer	Risk	Contingency
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

"What-if" Hazard Analysis is a structured brainstorming method of determining what things can go wrong and judging the risk for those situations occurring. The answers to these questions form the basis for making judgments regarding the acceptability of those risks and determining a recommended measure/contingency for those risks judged to be unacceptable.

Some questions who can be asked:

- What if this activity will be delayed?
- What if the supplier does no deliver?
- What if we have technical problems during test of prototype?

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

SWOT

- Ledelsesverktøy og nyttig teknikk for å avdekke:
  - Strenght (styrker)
  - Weaknesses (svakheter)
  - Opportunities (muligheter)
  - Threats (trusler)
- Basis for å utarbeide strategier for selskapet
- Sammenligne med konkurrenter

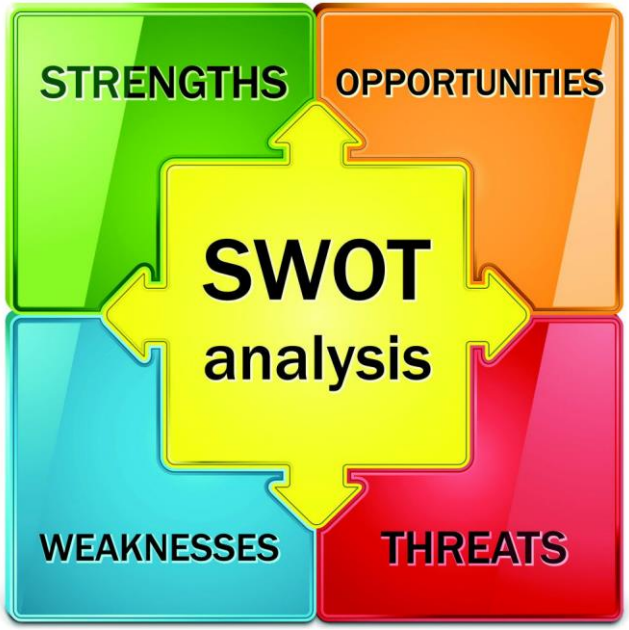

HAZOP og risikokartlegging

- Systematisk tilnærming for å identifisere farer og problemer knyttet til operasjon
- Godt verktøy for å komme i gang med kartlegging av farer og problemer
- Fasilitator
- Deltakere med kjennskap til prosessen/aktiviteten som skal vurderes

HAZOP - Praktisk gjennomføring

Risk assessment

Task / activity:

Participants:

Approved by: Date:

Risk category
- Low
- Medium
- High

#	Hazard	Consequence	P - Personnel E - Environment Ma - Material	Risk before control measures			Control measures	Risk after control measures			Additional actions required
				Likelihood	Outcome	Risk		Likelihood	Outcome	Risk	
1						0				0	
2						0				0	

- No or not
- More
- Less
- As well as
- Part of
- Reverse (of intent)
- Other than
- Early
- Late
- Before
- After
- Others can be crafted as needed…

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Sikker jobb analyse (SJA)

- Systematisk analyse av risikoelementer
- Forkant av en konkrete oppgave og aktiviteter
  - Ukjente arbeidsoppgaver
  - Prosedyrer/instrukser ukjent
  - Verktøy/utstyr/materiell ukjent
  - Parallelle aktiviteter
  - Utilstrekkelig tid
- Tiltak kan iverksettes for å fjerne eller kontrollere de identifiserte risikoelementene
- [Skulle man utført en SJA her? https://www.youtube.com/watch?v=AskktIDYe3A](https://www.youtube.com/watch?v=AskktIDYe3A)

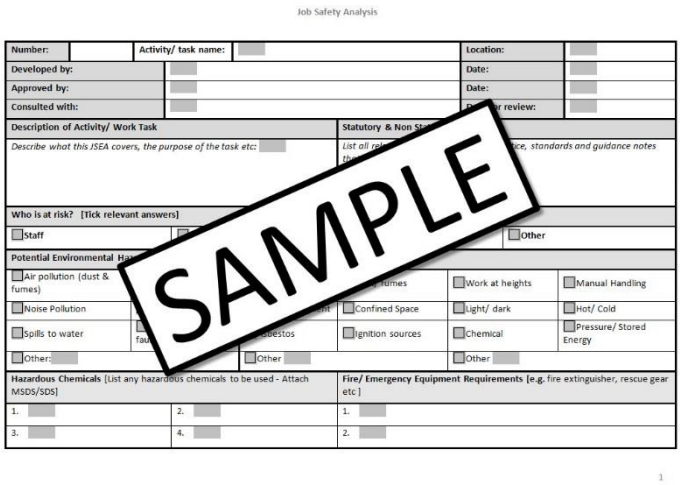
Job Safety Analysis

Number:		Activity/ task name:		Location:	
Developed by:				Date:	
Approved by:				Date:	
Consulted with:				Next review:	

Description of Activity/ Work Task	Statutory & Non Statutory
Describe what this JSEA covers, the purpose of the task etc:	*List all relevant legislation, standards and guidance notes*

Who is at risk? [Tick relevant answers]

Staff			Other

Potential Environmental Hazards

Air pollution (dust & fumes)			Fumes	Work at heights	Manual Handling
Noise Pollution			Confined Space	Light/ dark	Hot/ Cold
Spills to water		Asbestos	Ignition sources	Chemical	Pressure/ Stored Energy
Other:		Other		Other	

Hazardous Chemicals (List any hazardous chemicals to be used - Attach MSDS/SDS)		Fire/ Emergency Equipment Requirements (e.g. fire extinguisher, rescue gear etc.)
1.	2.	1.
3.	4.	2.

SAMPLE

1

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Sikringsrisikoanalyse med egen metodikk etter NS 5832:2014

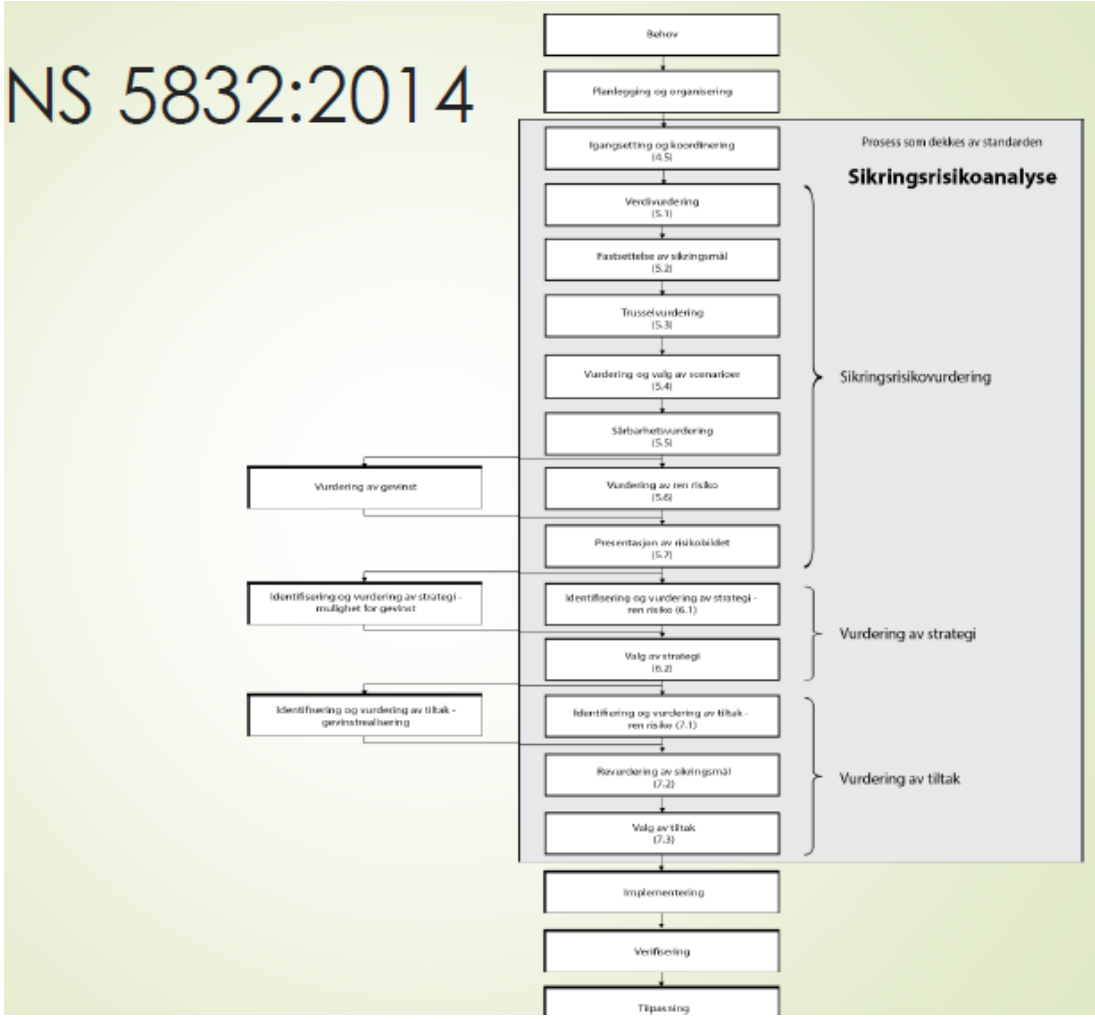

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risk register og kommunikasjon

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risk register

- Etablering av risk register
- Skal dekke alle risikoer som selskapet har
- Kun viktigste risikoer overføres til risikoregister

Risk identification								Risk assessment					Improvement	
Rank	No.		Risk category	Risk event	Cause	Effect	Risk owner	Consequence	Probability	Risk	Trend	Reason for change	Improvement required	Improvement status
		N	Cost								⟷			
		N	HSE					1	3	3	⟷ ↓			
		P						2	5	10				
								1	5	5	↑			
								5	5	25				

Trend	Improvement status
⟷	Completed
↓	In progress
↑	Over due
	Not applicable

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Risk register

- Tender risk register med dedikert ansvar
- Project risk register med dedikert ansvar
  - Personell
  - Helse, arbeidsmiljø
  - Miljø
  - Eiendeler
  - Fremdriftsplan
  - Omdømme
  - Security
  - Ikke forfølge muligheter
  - Krav til hvor ofte risk registeret skal oppdateres
- Regionalt risk register med dedikert ansvar
- Månedsrapport med 'Top 10 risk'

Top 5 risk

- De viktigste risikoene bør kommuniseres og være kjent
- Tema på avdelingsmøter, ledermøter og styremøter
- For eksempel:
  - Lovendring som vil medføre seilingsforbud langs norskekysten
  - Renteøkning på fartøyslån
  - Tap av personell i nøkkelposisjoner
  - Tap av intellektuell informasjon
  - Mangelfull lojalitet kunder

Oppbygging av risk management system i bedriften

- Integreres i eksisterende styringssystem
- Risk management manual
- Definere roller og ansvar
- Risk management filosofi, basert på ALARP prinsippet
- Risk management prosess
- Etablerte verktøy som:
  - HAZID
  - Design review, HAZOP etc.
- Definert risk matrise
- Velge metodikk for godkjenning av risk

Suksesskriterier

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Suksesskriterier

- Godt dokumentert risk management system
- Godt implementert fra utførende personell til ledelsen
- Velge metoder dvs. verktøy tilpasset bedriftens behov
- Risk transfer process
- Benytte risikostyring på alle nivå i organisasjonen (metodene/verktøyene vil variere)

Risikostyring – en helhetlig prosess

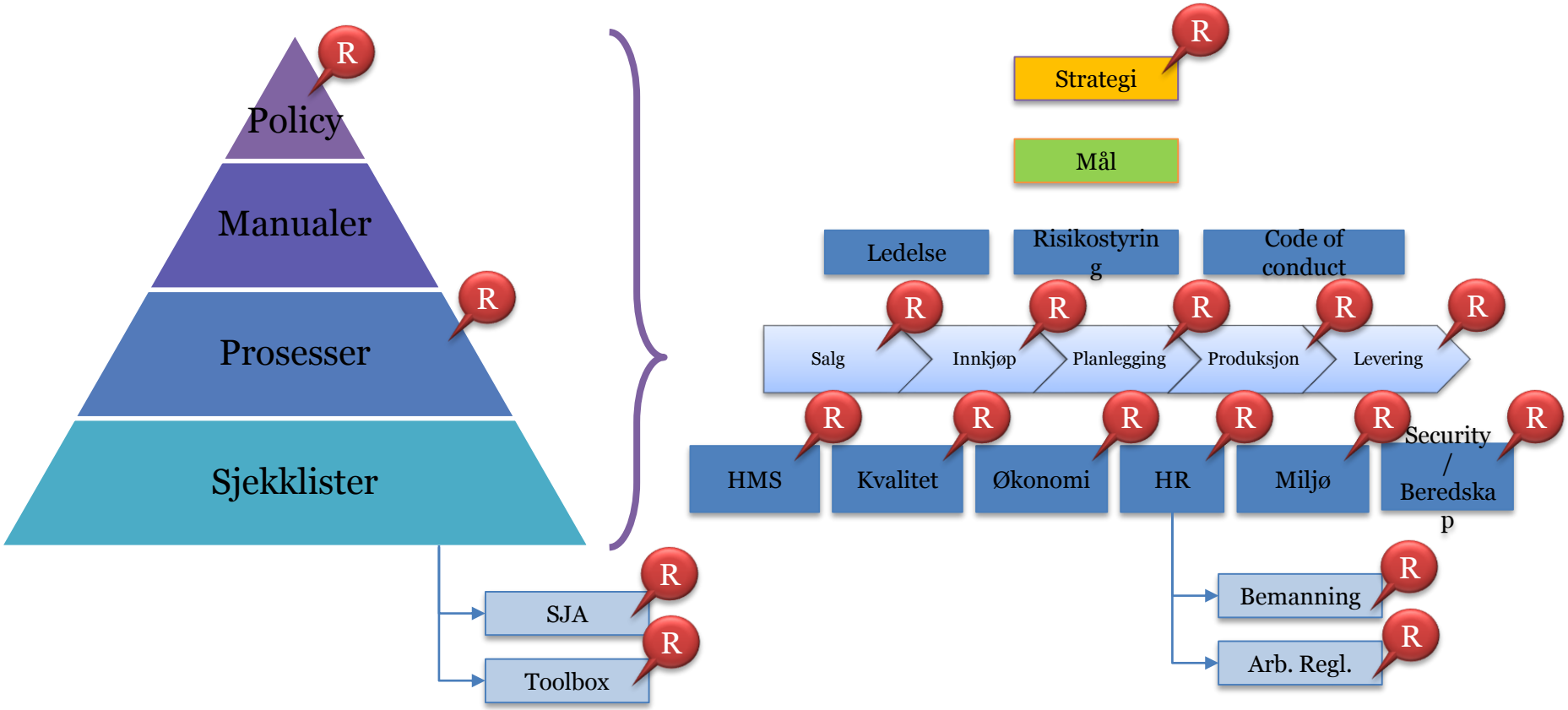

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Hva kjennetegner de «gode» virksomhetene ifht. risikostyring?

- Systematisk bruk av risikostyring på alle nivå i organisasjonen
- Risikostyring integrert del i ledelsen.
- Regelmessig evaluering og vurdering av risk
- Risk følges opp etter behov og brukes som beslutningsgrunnlag
- Godt implementert og oppdatert styringssystem og prosesser
- Ledelsesengasjement, kompetanse og ressurser
- Medvirkning, eierskap på alle nivå og engasjement

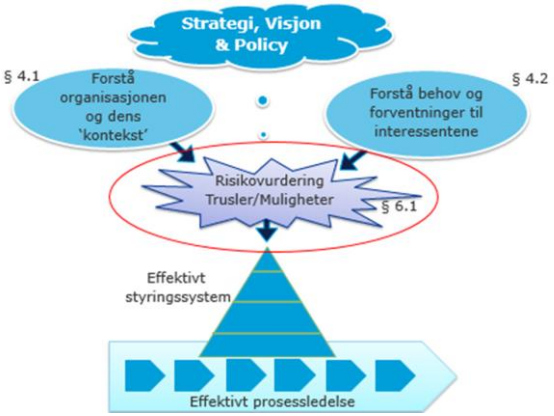

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Takk for oppmerksomheten!

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Oppgaver

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Vi øver oss med ulike verktøy

- What-if – Miljørisiko og bærekraft
- Hazid – Risiko i faktureringsprosess
- SWOT – Kompetanse og personell **Rederi Norge AS**
- SWOT – Forretningsrisiko i virksomheten **Rederi Norge AS**

Oppgave – ‘What if’

- Tid: ca. 30 minutter
- Xxx vurderer å overta management på et skip.
- Gjennomfør en ‘What if’ risikokartlegging hvor risiko relatert til følgende forhold vurderes:
  - Omdømme
  - Kvalitet
  - Arbeidsmiljø
  - Ytre miljø
  - Finansiell
- Vurder tiltak for å redusere risikoen som avdekkes

Oppgave - HAZOP

- Ta utgangspunkt i xxxx sin mobiliseringsprosess.
- Gjennomfør en HAZOP hvor det fokuseres på risiko relatert til:
  - Omdømme
  - Finans
  - Plan for gjennomføring
  - Ytre miljø
  - Helse og sikkerhet

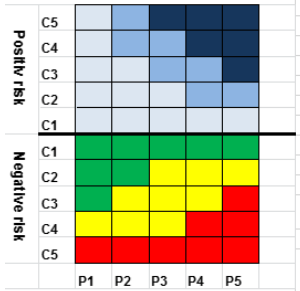

Probability scale			Frequency in years
P5	Very likely	50 % - 100 %	More than 1 in 2
P4	Likely	25 % - 50 %	1 in 4 : 1 in 2
P3	Less unlikely	5 % - 25 %	1 in 20 : 1 in 4
P2	Unlikely	1 % - 5 %	1 in 100 : 1 in 20
P1	Very unlikely	0 - 1 %	Less than 1 in 100

		Category					
Concequence scale		Health and safety	Environment	Reputation	Quality/technical	Financial	Schedule
C1	Minor	No or minor injury	Zero or minor spillage	None		> 500' NOK	+/- 100%
C2	Moderate	Medical treatment	the fence with minor damage	Local		100'-500' NOK	+/- 50%
C3	Serious	Lost time injury		Major local		10'-100' NOK	+/- 25%
C4	Severe	Severe injurty	Release/impact outside the fence with ltemporary damage	Negative media		1'-10' NOK	+/- 10%
C5	Major	Fatalities	Release/impact ooutside the fence with long-term major damage	International negative media		< 1.000 NOK	+/- 5%

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Oppgave «SWOT»

- Ta utgangspunkt i «Rederi Norge AS» sin mobiliseringsprosess.
- Gjennomfør en SWOT analyse hvor det fokuseres på risiko relatert til:
  - Kompetanse
  - Personell

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS

Oppgave «SWOT»

- Ta utgangspunkt i «Rederi Norge AS» sine forretningsprosesser.
- Gjennomfør en SWOT analyse hvor det fokuseres på risiko relatert til:
  - Omdømme
  - Økonomi
  - Driftsrisiko

Kvalitet og HMS
WERGELAND
BEDRIFTSUTVIKLING AS